

ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΟΜΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

3

1906

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ★

BAS. N. GRÉGORIADÈS

Ε.Υ.Δ της Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΜΗΡΟΥΤΖΗ
ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΥΧΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 410 κώδικι τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει μονῆς Βατοπεδίου, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, περιλαμβάνεται ἐν φ. ρλε⁶ κ. ε. ἡ κατωτέρω ἐκδιδομένη Εὐχὴ ἱκέσιος ἢ ὕμνος πρὸς τὸν θεὸν τοῦ γνωστοῦ Τραπεζουντίου Γεωργίου τοῦ Ἀμηρούτζη ἢ Ἀμοιρούτζη. Ἐκδίδω δὲ ταύτην πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἄλλοτε ὑπ' ἐμοῦ ἐξ ἄλλου ἀγιορειτικοῦ κώδικος ἐκδοθέντων ποιημάτων αὐτοῦ¹.

Εὐχὴ ἱκέσιος Ἀμηρούτζη ἢ ὕμνος πρὸς θεόν.

Ἄναρχε, ἀπερίγραπτε Κύριε, ὁ πάσης ὀρατῆς καὶ ἀοράτου φύσεως δημιουργός, ὁ πᾶσαν ἐννοίαν ὑπερβαίνων καὶ πᾶσαν κατάληψιν καὶ ὄρον ὑπερεκπίπτων καὶ ἐν ἀφθέγκτῳ σιγῇ αὐτός ἐφ' ἑαυτοῦ ὑπεριδρυμένος ὃν ὀνομάζεις οὐκ ἀπὸ τῶν σῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἡμετέρων τολμῶμεν τὸ γὰρ σὸν ὃ τι ποτ' ἐστὶν ἀνεπνόητον καὶ ἄρρητον ἅπαν τυγχάνει καὶ ἀκατάληπτον καὶ οὐδὲ ταῖς ὑπερκοσμίαις αὐταῖς δυνάμεσιν ἐφικτόν, ὃ δ' ἂν αὐτοὶ σεμνόν τε καὶ θεῖον καὶ ἅγιον ὑπολάβοιμεν τοῦτό σοι φέροντες περιτιθέαμεν καὶ ὀνομάζομεν καὶ γινώσκομεν, οὐχ ὅπερ αὐτός εἶ, ἀλλ' ὅπερ ἡμεῖς ἐννοοῦντες σοὶ τῇ πάντων αἰτίᾳ τῶν ὄντων ἀνατιθέαμεν. Καίτοι σύ γε καὶ σοφός || καὶ ἀγαθός καὶ ἅγιος φ. ρλε^α 10 καὶ τὰ τοιαῦτα τυγχάνεις ἀληθῶς ὢν, ἀλλ' οὐχ ὅπερ ἡμεῖς ἴσμεν τοῦτο γὰρ εἰκὼν ἐστὶν οὐπερ αὐτός ἀληθῶς εἶ· ἀλλ' ὅπερ ἐν σοὶ τυγχάνον ἀνέφικτον ταῖς ἡμετέραις ἐστὶ διανοίαις. Σὲ προσκυνεῖ πᾶσα ἡ κτίσις τὸν ἑαυτῆς ἀληθῆ δεσπότην καὶ σὲ δοξάζει τὰ ὄντα τὸν χορη-

¹ Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς ἐταιρείας Τόμ. Β' σ. 275 κ. ε.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Ἀμηρούτζη 3. ἀφθέγτω 5. ἐστὶν ἀνεπίση-
τον 8. τοῦτο

γὼν σφίσι καὶ ὑποστάτην τοῦ εἶναι. Σοῦ τῷ νεύματι εἰκων ὁ οὐρανὸς
 κινεῖται καὶ περιχορεύει τὴν ἀληκτον ταύτην χορείαν. Σοῦ τῇ προσ-
 τάξει τὴν παναρμόνιον ἀστέρες τὸν πάντα χρόνον ἐλίσσονται πορείαν.
 Σοὶ λειτουργοῦσα ἡ ὕλική πάσα φύσις καὶ ἐνεργεῖ καὶ κινεῖται καὶ
 5 τοῦπιβάλλον ἀνυπερθέτως τῆς τῶν ὄλων ἀποδίδωσι γενέσεως. Σὲ καὶ
 ἡμεῖς νῦν μετὰ πάσης τῆς κτίσεως ὕμνεῖν ἤκοντες προσπίπτοντες πρῶ-
 τον ἱκετεύομεν, συγγνώμην ἐξαιτούμενοι, ὅτι μὲν διηνεκῶς ἀκατάπαυ-
 στὸν σοὶ τὴν δοξολογίαν μετὰ τῶν οὐρανίων δυνάμεων προσφέρομεν,
 ἀλλὰ τοῖς ματαίοις ἐπιμελῶς προσέχοντες οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τῆς ἡμετέ-
 10 ρας ζωῆς τῇ σῇ ἀπονέμομεν δοξολογίᾳ. Καίτοι κἂν εἰ πάντα τὸν χρό-
 νον τοῦτον μετὰ σπουδῆς ἐπληροῦμεν, οὐδεμίαν τῶν ἄλλων ἐπιστροφὴν
 ποιούμενοι, οὐδ' οὕτως ἂν τὸ ὀφειλόμενον ἅπαν τῇ σῇ περὶ ἡμᾶς ἐγί-
 γητο κηδεμονίᾳ. Νῦν δὲ τοσοῦτον ὀφείλοντες ὡς περ ἐκ μέθης ἢ μα-
 φ. ρλξβῆνας ἀνανή||φροντες ἐνίοτε τῆς τῶν ματαίων σχολῆς σοὶ προσερχόμεθα
 15 καὶ βραχῦν τινα συγγενόμενοι χρόνον πάλιν εἰς τὸν τοῦ βίου κῶμον
 καὶ τὴν βακχεῖαν ἐπιστρέφομεν. Τοῦτα τοίνυν αὐτὸ πρῶτον συγγινώ-
 σκειν ἡμῖν σὲ τὸν τῶν οἰκτιρμῶν ἱκετεύομεν πατέρα καὶ οἰκτεῖρειν δέ,
 ὅτι σου χωρὶς τὸν τοσοῦτον χρόνον διαγινόμενοι ζῆν ἀνεχόμεθα. Οὐ
 γὰρ ὡς αὐτὸς χρήζων δήπου τὴν δοξολογίαν παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖς·
 20 ἀνευδεῆς γὰρ καὶ τέλειος εἰ, οὐ δόξης δεόμενος, οὐκ ἐγκωμίων, οὐ τῆς
 τῶν ὄντων κοινωνίας ἢ συνουσίας, ὅς γε οὐδὲ δεόμενος αὐτὰ τὴν ἀρ-
 χὴν παράγει, ἀλλ' ἀγαθότητος ὑπερβολῇ ἐπὶ τοῦτο ἤκεις. Τοιγαροῦν
 οὐδὲ συντεταγμένον ἔχεις τὸ εἶναι τοῖς οὖσιν, ἀλλ' ἀκοινωνήτον αὐτὸ
 ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἐφ' ἑαυτοῦ ἔστηκεν αὐταρκές καὶ ἀναλλοιώτον, ἐνιαίως
 25 καὶ μοναδικῶς ὑφιστάμενον, πάσης κοινότητος ὑπερεξηρημένον, ἄσχε-
 τὸν καὶ ἀμέθεκτον, ἐπεὶ καὶ τὰ ὄντα ἐπιστροφῆς ἀξιοῖς οὐ τῷ τούτων
 δεῖσθαι, ἀλλὰ δι' ἀγαθότητα τῷ ταῦτα σοῦ δεῖσθαι. Οὐκ οὐκ οὐδὲ τῆς
 ἡμετέρας δεόμενος εὐφημίας ἢ συνουσίας ταῦτα παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖς,
 ἀλλ' ὅπως ἐν σοὶ γινόμενοι τὴν ἀληθινὴν αὐτοὶ ζῶμεν ζωὴν δι' ὑπερ-
 30 βολὴν ἀγαθότητος ἀγαπᾶς. Πρὸς δεξιά τοίνυν προσερχομένους ἡμῖν ὁ
 μηδ' ἀφισταμένων ἀφιστάμενος, ἀλλὰ παρῶν, μᾶλλον δὲ συνῶν τοῖς
 φ. ρλησ μακρύνουσιν ἑαυτοὺς || ἀπὸ σοῦ. Οὐ γὰρ οὕτως ἐκτός σοῦ γινόμεθα, ὡς τε
 καὶ σὲ τὴν τῶν ὄντων ζωὴν ἐκτός ἡμῶν εἶναι, ἀλλ' ὅτι σὲ μὴ ὁρῶ-
 μεν τοῖς ματαίοις προσέχοντες ἐκτός σοῦ τοῦ πανταχοῦ παρόντος γε-

νέσθαι νομίζομεν. Εὐχαριστοῦμέν σοι, δεσποτα φιλόνηρωπε, ἀγαθὲ καὶ
 ὑπερέγαθε, ὅτι οὐ χεῖρων οὐδὲ δεσμένος, ἀλλ' ἀγαθότητος ὑπερβολῆ,
 θελήματι μόνον οὐ φύσεως ἀνάγκη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἡμᾶς εἰς τὸ εἶναι
 παρήγαγες καὶ παραγαγῶν οὐ τῆς σῆς ἐρήμους κατέλιπες προνοίας
 οὐδ' εἴσασας ὃ τι ἂν τύχοι τοῦτο πεισομένους. ἀλλὰ συνέχεις καὶ συν- 5
 τηρεῖς καὶ τὸ εἶναι καὶ ζῆν ἐκάστοτε χορηγεῖς. Ἄλλὰ ταῦτα μὲν κοινὰ
 καὶ τοῖς ἄλλοις οὕτω ὄντα τυγχάνει. Σὺ γὰρ πάντων ἀρχὴ καὶ αἰτία
 τῶν ὄντων, ἐξ οὗ καὶ ὁ νοητὸς καὶ ὁ αἰσθητὸς ὅδε κόσμος ὑπέστη, καὶ
 οὐ πολλοῦς ἐπιγράφομεν τοῖς οὐσι δεσπότας, ἀλλ' ἐντεῦθεν τὸ ὑπερ-
 βάλλον τῆς σῆς δυνάμεως καταμανθάνομεν, ὅτι ἀπλῆ τινι καὶ ἐνιαίᾳ 10
 δυνάμει ταῦτα παράγεις καὶ τάναντια καὶ πλείστον ἀλλήλων ἀπέ-
 χοντα εἰς μίαν συμφωνίαν ἀνάγεις· οὐ γὰρ φύσεως ἀνάγκη προάγεις,
 ἵνα καὶ τὸ προαγόμενον ἐντυγχάνη, ἀλλὰ θελήματα μόνον ἐκ τοῦ μὴ
 ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα καλῶν πλείστα καὶ διαφέροντα μιᾷ δυ-
 νάμει προάγεις. Ἐκείνο δὲ ἴδιον τῆς ὑμετέρας ὑπάρχει φύσεως, ὅτι 15
 τὸν ὁρώμενον ἅπαντα κόσμον παρήγαγες δι' ἡμᾶς, τὰ μὲν πρὸς φ-ρλη^β
 τροφήν καὶ ἀπόλαυσιν τῆς σωματικῆς ἡμῶν ζωῆς, τὰ δὲ πρὸς ὑπη-
 ρεσίαν, τὰ δὲ πρὸς τέρψιν, τὰ δὲ πρὸς θαῦμα καὶ ἐκπληξιν τῆς σῆς
 ὑπερβαλλούσης δυνάμεως καὶ σοφίας κατασκευάσας. Καὶ οὐρανὸς καὶ
 ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ὁ τῶν λοιπῶν ἀστέρων χορὸς καὶ ἡ ἄληκτος 20
 τούτων φορὰ καὶ γῆ καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ὑπὸ
 σοῦ γέγονε δι' ἡμᾶς, κἄν τις ταύτην τὴν αἰτίαν ἀνέλῃ, μάτην μὲν περι-
 δινήσεται οὐρανὸς, μάτην δὲ ἀστέρες καὶ ἥλιος τὴν παναρμόνιον ἐπι-
 δείξονται χορείαν, μάτην δ' ἐστήξεται γῆ, ἀνόνητος δὲ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἡ ὑπαρξίς πάντων ἔσται, οὐδενὸς ὄντος τοῦ τούτων ἀπολαύειν 25
 δυναμένου. Αὐτὰ μὲν γὰρ δι' ἑαυτὰ οὐκ ἂν εἴη, μὴ δυνάμενα τῆς
 σῆς ἀγαθότητος ἢ σοφίας λαμβάνειν αἰσθησιν, ὃ δὲ χορὸς τῶν ὑπερ-
 κοσμίων νόων πόρρω τοῦ τοιοῦτων τινῶν δεῖσθαι ὑπὸ τῆς σῆς κατε-
 σκευάσθη προνοίας, ἅτε σωματικῆς ἢ αἰσθητῆς οὐσίας ὑπερανωκισμέ-
 νος καὶ πάσης θνητῆς δυσχερείας ἀπηλλογμένος. Λοιπὸν τοίνυν τὸν 30
 ὁρώμενον τοῦτον κόσμον δι' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς σῆς κατασκευάσθαι σοφίας
 πιστεύομεν προσφύε^ς ἐνδικαίτημα τῆς παρούσης ἡμῶν ζωῆς καὶ διδα-

1. εὐχαριστοῦμεν

24. ἐστήξεται

8. ὅδε

26. δυνάμενος

10. ἐνιαία

20. ἀλήκτος

σκαλείον τῆς σῆς ὑπερβαλλούσης δυνάμεως. Ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς τούτου τά-
 φ. ρλθα ζειως || σὲ προεστάναι τῶν ὅλων τὴν πάντων ἀρχὴν ἀπταιστως κατα-
 λαμβάνομεν, ἀπὸ δὲ τῆς αὐτοῦ καλλοῦνης καὶ μεγέθους καὶ ποικιλίας
 τὸ ὑπερέκλειον τῆς σῆς δυνάμεως καὶ σοφίας γινώσκομεν, καὶ οὕτως
 5 ὑπὸ τῶν ὁρατῶν τούτων παιδαγωγούμενοι ἐπὶ τὰ νοητὰ καὶ ἀόρατα
 χειραγωγούμεθα καὶ σοὶ τῇ πάντων ἐξηρημένη τῶν ὄντων αἰτίᾳ προσ-
 βάλλοντες καθ' ἅπερ ἐν ἀδύτοις γενόμενοι καταπαύομεν. Τοσοῦτον
 ἡμῖν ἡ σὴ φιλανθρωπία διδασκαλείον ἀνέφξε. Τοιαύτην διατριβὴν το-
 σαύταις βρήθουσαν χάρισιν ἀνῆκεν ὑπ' ἀγαθότητος, καθ' ἅπερ εἰς τέ-
 10 μένος ἱερὸν εἰσαγαγὼν, νοεῖν διὰ τῶν ὑποφαινομένων τὰ ἐν ἀδύτοις
 μυστήρια παρεσκεύασας. Ὅν εἰ τις ὁρῶν αἰσθῆσιν μὴ λαμβάνοι ἢ μὴ
 θαυμάζοι καὶ ἐκπλήττηται τὸν πλοῦτον τῆς σῆς χρηστότητος, ἄθλιος
 καὶ τριεῖς ἀθλιος, ἅτε τυφλὸς ὢν ἐν τοσοῦτοις θεάμασι περιφερόμενος.
 Ἐγὼ δὲ σε ἐπέγνω τῇ σὴ χάριτι τὸν ἐμὸν δεσπότην· ἐγνων σὲ τὸν
 15 πανταχοῦ παρόντα καὶ ὑπὸ μηδενὸς καταλαμβανόμενον. Τὰ γὰρ σὰ
 ἔργα, ὧν ἡμᾶς θεωροῦς κατέστησας, σὲ τὴν τούτων αἰτίαν ἀνακη-
 ρύττει. Εὐρόν σε τὸν κεκρυμμένον τοῖς οὔσι καὶ εἰδόν σε ἐν αὐτοῖς.
 Ὡς αὐτὰ δεικνύειν ἠδύνατο, οὕτως εἰς τὸν σὸν ἤλθον πόθον, οὐ-
 φ. ρλθβ τως || εἰς τὸ σὸν ἐξηνέχθην θαῦμα. Ὑπὲρ τούτου μάλιστα σὲ ὑμνεῖν,
 20 σὲ εὐλογεῖν, σὲ δοξολογεῖν ὀφείλειν ἡγούμεθα. Τὰ δὲ πρῶτα ἐκεῖνα
 προτελέσματα οὐδὲν ἡμῖν καταφαινέται, τῇ σὴ θεωρίᾳ παραβαλλό-
 μενα. Τὸ γὰρ μέγα θαῦμα τὸ τὴν ἡμετέραν εὐφραΐνον καρδίαν αὐτὸς
 εἶ. Ὡ φῶς ἅγιον, ὦ κάλλος ἀμήχανον καὶ ἀπόρητον, ὦ μόνω ψυ-
 χαὶ τρέφονται ἀτενίζουσαι, τελειώτερον ἡμῖν ἐμφάνηθι, τηλαυγέστερον
 25 ἐπίλαμψον. Οὕτως ἡμᾶς μάλλον εἰς τὸν σὸν πόθον ἐλκύσεις. Οὕτως
 ἡμεῖς ἄμεινον τὰ ὀρώμενα διαβάντες εἰς σὲ τὸν ποθοῦμενον ἤξομεν,
 καὶ δοίης ποτὲ, Κύριε, τῆς σῆς ὄψεως αὐτῆς τελειώτερον ἐμπορευέσθαι.
 Νῦν γὰρ ἐν συμβόλοις σε ὀρώμεν καὶ αἰνίγμασι, τὸ ἄκρον ἐφετόν, τὸν
 ἐρώμενον πᾶσι τοῖς οὔσι. Τὰ νῦν δὲ ἐφ' ὅσον χρόνον ἔκρινας ἡμᾶς
 30 τῷδε παρεῖναι τῷ βίῳ ἀντιλήπτω φάνηθι, παρέχων μάλιστα μὲν
 εὐμαρῆ τὴν παροῦσαν ζωὴν καὶ εὐδοκίαν, εἰ δ' ἄρα τοῦτο τῇ σὴ θειο-
 τάτῃ προνοίᾳ μὴ δοκῇ, τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σοὶ γενέσθω, δέσπο-

1. ὑπερβαλοῦσης 2. προεστάναι 3. καλωνῆς 5. παιδα-
 γωγούμενοι 7 (καὶ κατωτέρω). καθάπερ 27. δ' οἶους ἐμφο-
 ρῆσθαι 28. σὲ

τα, μόνον. Μὴ τῆς σῆς ἡμᾶς ἀπορρίψης προνοίας. Ὑπὸ δὲ σοῦ ἀγόμενοι καὶ ὑπὸ τῆς σῆς χειρὸς κυβερνώμενοι, πάντα φέρειν ἠδέως ὅποια ποτ' ἂν ἦ παρεσκευάσμεθα· ἀλλὰ μὴ ἄχαριν παρέχοις ἡμῖν τὴν ἐνταῦθα διατριβὴν, Κύριε ὁ θεὸς μου, παρ' οὗ πᾶν ἀγαθὸν εἰς ἡμᾶς ἀφικνεῖται.

5

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΡΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006